Materiaalõiguse kaasus

Toomas on ehitaja ja 5 aastat tagasi asutas ta OÜ Ehitusmeister ja teostas selle alt erinevaid üldehitustöid. Ta on kogu selle aja olnud OÜ ainuosanik ja ainus juhatuse liige. Kuna Toomas ei oska väga hästi rahadega ümber käia, siis osa raha, mille kliendid osaühingu arveldusarvele tehtud tööde eest kandsid võttis Toomas välja sularahas ja kulutas enda tarbeks. Samuti maksis ta osaühingu pangakaardiga lisaks ehitustöödega seotud kuludele ka ööklubides ja riidepoodides. Toomas teadis, et selliselt toimida on vale ning osaühingu raha ei ole tema isiklik raha. Lisaks oli ta ostnud äriühingu asutamisel erinevaid kalleid ehitustööriistu järelmaksu peale, mille osamakseid osaühing siiani maksab.

Kuna pidutsemisele ja riietele kulus väga palju raha, siis järelmaksude ja muude kohustuste tasumiseks enam midagi järele ei jäänud ja Toomas sattus nende tasumisega hätta. Pärast mitmeid kuid läbirääkimisi ja Toomase katteta lubadusi otsustas võlausaldaja esitada kohtusse pankrotiavalduse OÜ Ehitusmeister suhtes.

Kohus kuulutas välja OÜ Ehitusmeister pankroti ja määras pankrotihalduri. Pankrotihaldur pöördus Toomase poole ja palus enda kätte tuua kõik osaühingu raamatupidamise dokumendid ja anda üle osaühingu varad – kassa ja liiklusregistri kohaselt osaühingule kuuluva väikebussi Mercedes Benz. Tegemist oli 2006.aasta sõidukiga, mille turuväärtus 1800 eurot. Toomasel oli tõepoolest alles 2000 eurot sularahas, mis ta oli osaühingu kontolt võtnud, kuid ta otsustas, et talle kulub see raha endale ära kuna tulevik tundus üsna tume ja seda raha ta pankrotihaldurile üle ei andnud. Samuti ei tahtnud ta üle anda väikebussi, kuna see oli hea masin ja tal endal ei olnud ka millegi muuga sõita. Ta otsustas, et peidab selle bussi oma onupoja Marguse juurde, kes elas sügaval metsa sees talus. Toomas mõtles, et kui tal õnnestub bussi piisavalt kaua pankrotihalduri eest varjata, siis lõpuks haldur loobub selle otsimisest ja tal õnnestub see buss endale jätta. Toomas viiski bussi Marguse juurde hoiule. Midagi täpsemalt ta Margusele ei selgitanud miks ta bussi sinna jätab ja ega Margus selle vastu huvi tundnudki. Marguse juures olles hakkas Toomase süda valutama raamatupidamisdokumentide pärast, sest ta sai väga hästi aru, et kui pankrotihaldur neid näeb, siis ta saab kohe aru, et Toomas on osaühingu raha suures osas enda peale kulutanud.

Ta otsustas sõita oma raamatupidaja juurde ja võtta tema käest kõik dokumendid ära enne kui pankrotihaldur seda jõuab teha. Ta ei julgenud enam sõita väikebussiga, sest kartis, et pankrotihaldur näeb teda linna peal sõitmas ja võtab kohe bussi käest ära. Toomas mõtles, et käib kiiresti onupoja Audiga linnas ära. Kuna aga onupoeg oli läinud traktoriga põllule tööd tegema ning unustanud ka mobiiltelefoni kööki laua peale ei hakanud Toomas ennast vaevama sellega, et küsida Audi kasutamiseks luba, vaid võttis esikust kapi pealt võtmed ja sõitis sellega linna.

Raamatupidajalt raamatupidamisdokumendid kätte saanud, otsustas Toomas, et kõige kindlam on need ära põletada – siis ei saa pankrotihaldur midagi Toomase kaela ajada. Ta sõitiski metsa, tegi lõkke ja viskas dokumendid sinna ja vaatas kuidas need ära põlesid. Siis tabas Toomast aga masendushoog – ta hakkas kahetsema, et ta oli nii hooletult firma rahadega ümber käinud ja alguses edukalt toiminud firma põhja lasknud. Ta leidis onupoja autost viinapudeli ja otsustas ennast sellega trööstida. Ta jõi ära terve pudeli viina.

Tagasiteel riivas tema ebakindel sõidustiil vastu sõitnud politseipatrulli silma ning Toomase juhitud Audi peatati ning ta pandi puhuma. Peale pudeli viina üksi ära joomist puhus ta loomulikult välja kriminaalse joobe. Politseinikud otsustasid Toomase juhtimiselt kõrvaldada

ning aitasid ta rooli tagant välja, kuna ta ise ei olnud selleks suuteline. Selle käigus hakkas ühele politseinikule silma juhi uksetaskus olevad fooliumist voldikud. Neid oli seal kokku 11 tükki. Kui politsei Toomaselt nende kohta küsis, siis tegi ta suured silmad, sest ta tõepoolest ei teadnud, et tema onupoeg tegeleb põllutöö kõrvalt ka narkoäriga. Hiljem tuvastas ekspertiis, et fooliumvoldikutes oli suures koguses narkootiline aine fentanüül.

Vaatamata puuduvatele raamatupidamisdokumentidele sai pankrotihaldur pangakontode ja võlausaldajatelt saadud dokumentide abil kindlaks teha, et OÜ Ehitusmeister oli tõepoolest maksejõuetu ning pankroti põhjustas juhatuse liige Toomas, kes kulutas osaühingu raha isiklikuks otstarbeks – ostes 7000 euro eest riideid, jalanõusid ja pidutsedes ööklubides ja jättis tasumata osaühingu kohustused.

Andke karistusõiguslik hinnang isikute käitumisele.

1. **Toomase vastutus vara varjamises pankrotimenetluses KarS § 385 järgi 2p**

1.1. Koosseis

1.1.1. Objektiivne koosseis

Antud koosseis nõuab toimepanijana erilise isikutunnusega isikut KarS § 24 mõttes. Subjektiks saab olla juriidilisest isikust võlgniku juhtorgani või seda asendava organi liige. Kaasusest nähtuvalt on tegemist juriidilisest isikust võlgnikuga, sest kohus on välja kuulutanud OÜ Ehitusmeister pankroti. Kaasuse asjaoludest nähtuvalt on Toomase puhul tegemist OÜ Ehitusmeister juhatuse liikmega. Juhatus on äriühingu juhtorganiks, seega Toomas on antud koosseisu mõttes erilise isikutunnusega isik. Järelikult see objektiivse koosseisu tunnus on täidetud.

Karistatav on üksnes selline vara varjamine, mis on toime pandud pankrotimenetluse toimumise ajal. Kaasuse kohaselt nõudis pankrotihaldur Toomaselt äriühingu vara üleandmist peale seda kui kohus oli pankroti välja kuulutanud ja pankrotimenetlus veel käis.

Toomase poolt OÜ kontolt võetud sularaha ja sõiduki näol on tegemist osaühingu varaga (TsÜS § 66 mõttes).

Karistusõiguslik vastutus eeldab, et tegemist oleks vara varjamisega olulises ulatuses. KarS § 12^1 p 1 kohaselt oluline süüteo ulatus, mis ületab 4000 eurot. Kaasuse asjaoludest nähtuvalt varjas Toomas pankrotihalduri eest sularaha summas 2000 eurot ja sõidukit maksumusega 1800 eurot s.o vara summas 3800 eurot. Seega ei ole Toomas varjanud vara olulises ulatuses, mistõttu üks KarS § 385 sätestatud süüteokoosseisu objektiivse koosseisu tunnustest on täitmata ning Toomas ei vastuta KarS § 385 järgi.

1.1.2. Subjektiivne koosseis

Kuna KarS § 385 objektiivne koosseis Toomase puhul ei ole täidetud ei ole vaja edasiselt kontrollida kas täidetud on subjektiivne koosseis.

1.2. Kuna KarS § 385 objektiivne koosseis ei ole Toomase puhul täidetud ei ole vaja edasiselt kontrollida kas esineb õigusvastasust või süüd välistavaid asjaolusid.

Järeldus: Toomas ei vastuta KarS § 385 järgi vara varjamise eest pankrotimenetluses.

2. **Marguse vastutus pankrotimenetluses vara varjamisele kaasaaitamisel KarS § 385 -§ 22 lg 3 järgi 0,5p**

Margus võiks vastutada Toomase poolt pankrotimenetluses vara varjamisele kaasa aitamise eest, kuna lubas jätta sõiduki enda juurde hoiule. Samas on osavõtt täideviimise suhtes aktsessoorne, mis tähendab, et osavõtt ei ole võimalik ilma täideviimiseta. Kuna eelnevalt on tuvastatud, et Toomas ei vastuta KarS § 385 järgi, siis on välistatud ka Marguse vastutus KarS § 385 – 22 lg 3 järgi.

Järeldus: Margus ei vastuta pankrotimenetluses vara varjamisele kaasaaitamise eest KarS § 385-22 lg 3 järgi.

3. **Toomase vastutus sõiduki omavolilises kasutamises KarS § 215 lg 1 järgi 0,5p**

3.1.Koosseis

3.1.1. Objektiivne koosseis

Koosseis eeldab võõra vallasasja omavolilist ajutist kasutamist. Toomas sõitis Margusele kuuluva sõiduautoga Audi. Sõiduauto on vallasasi. Võõras on asi, mis ei ole isiku omandis ning on kellegi teise omandis. Kuna sõiduauto kuulus Margusele, oli see Toomase jaoks võõras. Asja omavoliline kasutamine tähendab selle kasutamist omaniku või valdaja loata. Toomas Marguse käest auto kasutamiseks luba ei küsinud ja kasutas seda järelikult omavoliliselt. Asjaolu, et sõiduki võtmed olid esikus kapi peal ja seega Toomasele kättesaadavad, ei muuda sõiduki kasutamist seaduslikuks, kuivõrd võtmetele ligipääs ei anna Toomasele auto seaduslikku valdust. Sõiduki kasutamine oli oma olemuselt ajutine ja Toomas ei plaaninud sõidukit endale jätta. Järelikult on täidetud koosseisu objektiivsed tunnused.

3.1.2. Subjektiivne koosseis

Antud koosseis eeldab vähemalt kaudset tahtlust kõigi koosseisu asjaolude suhtes. Toomas tegutses otsese tahtlusega (KarS § 16 lg 3), kuivõrd teadis, et teostab süüteokoosseisule vastavat asjaolu ja tahtis seda. Toomas otsustas sõita onupoja autoga ja mitte vaevata ennast auto kasutamiseks loa küsimisega. Seega ta teadis, et kasutab Marguse sõiduautot ilma Marguse loata ehk omavoliliselt ning tahtiski endale mittekuuluvat sõiduautot loata kasutada. Järelikult on täidetud koosseisu subjektiivsed tunnused.

3.2.Õigusvastasust välistavad asjaolud puuduvad

3.3.Süüd välistavad asjaolud puuduvad

Järeldus: Toomas vastutab võõra vallasasja omavolilise ajutise kasutamise eest KarS § 215 lg 1 järgi.

4. **Toomase vastutus raamatupidamise kohustuse rikkumises KarS § 381[1] lg 2 järgi 2p.**

4.1.Koosseis

4.1.1. Objektiivne koosseis

Kõnealuse koosseisuga kaitstav õigushüve on raamatupidamiskohustuslasega seotud isiku võimalus saada usaldusväärseid andmeid raamatupidamiskohustuslase majandusliku seisu kohta. OÜ Ehitusmeister puhul on tegemist äriühinguga ning juriidilise isikuga, kes on

kohustatud korraldama oma raamatupidamist ja finantsaruandlust, mistõttu on tegemist raamatupidamiskohustuslasega.

KarS § 381[1] sätestatud süüteo puhul on tegemist alternatiiv-aktilise koosseisuga. Kaasuse asjaolude pinnalt võib Toomase käitumises esineda nimetatud koosseisu alternatiiv – raamatupidamisdokumentide ebaseaduslik hävitamine.

Raamatupidamisdokumentide ära põletamine on käsitletav nende hävitamisena, sest põlemisel paberist eelduslikult midagi järele ei jää. Kaasusest nähtuvate asjaolude pinnalt saab asuda seisukohal, et dokumentide hävitamine oli ka ebaseaduslik, sest pole viiteid, et Toomas oleks põletanud ära üksnes dokumendid, mille osas ei kehti enam säilitamiskohustus, vaid ta põletas ära kõik osaühingu raamatupidamisdokumendid. Raamatupidamisseadusest tulenevalt on üldine dokumentide säilitamiskohustus 7 aastat ning kuna osaühing on tegutsenud ainult 5 aastat, siis kõik majandustegevuses loodud raamatupidamisdokumendid pidi Toomas veel säilitama.

Antud koosseis eeldab objektiivsest küljest veel seda, et dokumentide hävitamisega oleks oluliselt raskendatud ülevaate saamine raamatupidamiskohustuslase varalisest seisust. Antud kaasuses on see eeldus täidetud, kuna ülevaate saamiseks õigustatud isikul (pankrotihalduril) puudus võimalus saada ülevaadet, kuna dokumente ei olnud enam olemas.

Toomas vastutab kvalifitseeritud koosseisu eest KarS § 381[1] lg 2 alusel kuna kaasuse asjaoludest nähtuvalt hävitas ta raamatupidamisdokumendid peale seda, kui kohus oli kuulutanud välja OÜ Ehitusmeister (raamatupidamiskohustuslane) pankroti.

4.1.2. Subjektiive koosseis

Subjektiivsest küljest eeldab koosseis vähemalt otsest tahtlust (koosseisukirjelduses on sõna teadvalt, mis KarS § 16 lg-le 3 viitab otsesele tahtlusele). Tagajärje osas – raskendatud ülevaate saamine raamatupidamiskohustuslase varalisest seisust- piisab kaudsest tahtlusest.

Toomas tegutses kavatsetult (KarS § 16 lg 2), sest ta seadis endale eesmärgiks süüteokoosseisule vastava asjaolu teostamise (dokumentide hävitamise) ja teadis, et see saabub või väjhemalt pidas seda võimalikuks. Igale täiskasvanule peaks olema selge, et pannes põlema paberid hävivad need täielikult, kui ei võeta ette samme nende kustutamiseks.

Samuti tegutses Toomas kavatsetusega tagajärje osas, sest tema eesmärgiks oligi see, et pankrotihaldur ei saaks ülevaadet osaühingu majanduslikust seisust s.t sellest kuidas ja millele Toomas äriühingu raha on kulutanud.

4.2. Õigusvastasust välistavad asjaolud puuduvad

4.3. Süüd välistavad asjaolud puuduvad

Järeldus: Toomas vastutab raamatupidamise kohustuse rikkumise eest KarS § 381[1] lg 2 järgi.

5. **Toomase vastutus mootorsõiduki juhtimises joobeseisundis KarS § 424 lg 1 järgi 0,5p**

5.1.Koosseis

5.1.1. Objektiivne koosseis

Mootorsõiduki juhtimine joobeseisundis. Tegemist on blanketes kuriteokoosseisuga, mis tähendab, et rikkumise sisustamiseks tuleb pöörduda teiste seaduste poole ja näidata ära milliseid vastavaid norme siin rikuti.

LS § 69 lg 1 – Juht ei tohi olla joobeseisundis. Joobeseisundi või käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud piiramäära ületamine tuvastatakse korrakaitseseaduses sätestatud korras. LS § 69 lg 2 p 1 – Alkoholijoobes olevaks loetakse mootorsõidukijuht, trammijuht ja maastikusõidukijuht kui juhi ühes grammis veres on vähemalt 1,50 milligrammi alkoholi või tema väljahingatavas õhus on alkoholi 0,75 milligrammi ühe liitri kohta või rohkem. KorS § 36 lg 1 kohaselt on Joobeseisund on alkoholi, narkootilise või psühhotroopse aine või muu joovastava aine tarvitamisest põhjustatud terviseseisund, mis avaldub väliselt tajutavas häiritud või muutunud kehalistes või psüühilistes funktsioonides ja reaktsioonides.

Toomas tabati autot juhtimas kriminaalses joobes ehk tema väljahingatavas õhus oli alkoholi vähemalt 0,75 milligrammi ühe liitri kohta või rohkem. Järelikult on täidetud koosseisu objektiivsed tunnused.

5.1.2. Subjektiivne koosseis

Antud koosseis eeldab vähemalt kaudset tahtlust kõigi koosseisu asjaolude suhtes. Toomas jõi ära pudeli viina ja jätkas seejärel teadlikult sõiduki juhtimist. Toomas tegutses otsese tahtlusega (KarS § 16 lg 3), kuivõrd teadis, et teostab süüteokoosseisule vastavat asjaolu ja tahtis seda. Järelikult on täidetud koosseisu subjektiivsed tunnused.

5.2.Õigusvastasust välistavad asjaolud puuduvad

5.3.Süüd välistavad asjaolud puuduvad

Järeldus: Toomas vastutab joobeseisundis mootorõiduki juhtimise eest KarS § 424 lg 1 järgi.

6. **Toomase vastutus narkootilise aine suures koguses ebaseaduslikus käitlemises KarS § 184 lg 1 järgi 0,5p**

6.1.Koosseis

6.1.1. Objektiivne koosseis

Toomase kasutuses olevast sõiduautost leiti suures koguses narkootilist ainet fentanüül, mida kinnitas ekspertiis. Käitlemise sisustamisel saab lähtuda NPALS § 2 p-st 3, mille kohaselt on käitlemine omamine, valdamine, vahendamine, tarbimine, kasvatamine, korjamine, valmistamine, tootmine, töötlemine, pakkimine, säilitamine, hoidmine jms. Koosseisu täitmiseks piisab ka ühe käitlemiseks loetava osateo toimepanemist. Antud juhul saaks tekkita küsimus, kas Toomas valdas narkootikume. Valdust siin aga ei teki, kuna tegelik võim asja üle ehk võimalus asja valitseda puudus. Toomase ei teadnud, et fentanüül autos on ja vastutus on seega välistatud juba objektiivse koosseisu tasandil.

Järeldus: Toomas ei vastuta narkootilise aine suures koguses ebaseadusliku käitlemise eest KarS § 184 lg 1 järgi.

7. **Marguse vastutus narkootilise aine suures koguses ebaseaduslikus käitlemises KarS § 184 lg 1 järgi 0,5p**

7.1.Koosseis

7.1.1. Objektiivne koosseis

Margusele kuuluvast sõiduautost Audi leiti Toomase kinnipidamisel suures koguses narkootilist ainet fentanüül. Seega tuleks analüüsida kas Marguse tegevuses võivad esineda narkootilise aine suures koguses ebaseadusliku käitlemise tunnused. Selleks, et jaatada Marguse poolt sõidukist leitud narkootilise aine käitlemist, tuleks tuvastada Marguse seotus leitud narkootilise ainega. Asjaolu, et sõiduk, kust aine leiti, kuulub Margusele, ei tõenda veel seda, et narkootilise aine käitleja on justnimelt Margus. Seega puuduvad koosseisu objektiivsed tunnused.

Järeldus: Margus ei vastuta narkootilise aine suures koguses ebaseadusliku käitlemise eest KarS § 184 lg 1 järgi.

8. **Toomase vastutus maksejõuetuse põhjustamises KarS § 384 lg 1 järgi 2p**

8.1.Koosseis

8.1.1. Objektiivne koosseis

Kõnealuse süüteo toimepanemise eest saab vastutada üksnes erilise isikutunnusega subjekt. Selliseks subjektiks on ka juriidilisest isikust võlgniku juhtorgani liige. Kaasusest nähtuvalt oli Toomas OÜ Ehitusmeister juhatuse ehk äriühingu (juriidilise isiku) juhtorgani liige mistõttu erilise isikutunnuse kriteerium on tema puhul täidetud.

Võlgnik on võlasuhte kohustatud pool ehk isik, kellel on vähemalt üks võlausaldaja. Kaasuse asjaoludest nähtuvalt olid OÜ-l Ehitusmeitser asutamisest alates sõlmitud erinevad järelmaksulepingud tööriistade soetamiseks, mille osamaksete tasumine kestab seega oli osaühingu näol tegemist võlgnikuga.

Kuna karistatav on üksnes võlgniku varalise seisundi kahjustamine, peab võlasuhe, mille aluseöl saab isikut lugeda võlgnikuks, olema tekkinud enne koosseisupärase teo toimepanemist. Kaasusest nähtuvalt tekkisid OÜ-l Ehitusmeister võlasuhted juba selle asutamisest ning kestsid käesoleva ajani, seega see objektiivne eeldus on täidetud.

KarS § 384 sätestatud koosseisupärane tegu seisneb võlgniku varalise seisundi kohustustevastases kahjustamises. Varaline seisund tähendab võlgniku vara väärtust. Varalise seisundi kahjustamine on mistahes tegu, mis vähendab võlgniku vara väärtust. Toomase poolt osaühingu rahaga enda isiklike kulutuste katmine (vara raiskamine), vähendas osaühingu rahalisi vahendeid (vara) mille tõttu ei olnud võimalik tasuda järelmakse, mistõttu kohustused suurenesid. Seega on tegemist OÜ Ehitusmeister varalise seisundi kahjustamisega.

OÜ Ehitusmeister varalise seisundi kahjustamine on karistatav siiski üksnes juhul kui Toomase sellist käitumist saab pidada kohustustevastaseks. See

tähendab, et Toomase tegu peab olema vastuolus toimepanija õiguslike kohustustega. Antud kaasuse asjaoludest nähtuvalt on Toomas rikkunud juhatuse liikme üldisest hoolsus-ja lojaalsuskohustusest tulenevat käitumisstandardit. Juhatuse liikmelt oodatakse, et ta käitub ja toimetab äriühingu majanduslikest huvidest mitte isiklikust kasust lähtuvalt ning on äriühingule lojaalsed. Tasudes isiklikke kulutusi äriühingu rahadest pani Toomas ilmselgelt isiklikud huvid osaühingu huvidest ettepoole, seega on ta toiminud OÜ Ehitusmeister varalist seisundit kahjustades kohustustevastaselt.

Võlgniku varalise seisundi kahjustamine on karistatav, kui sellega on koosseisulise tagajärjena põhjustatud võlgniku maksevõime oluline vähenemine või maksejõuetus. Kaasuse asjaoludest nähtuvalt on pankrotihaldur tuvastanud, et OÜ Ehitusmeister oli maksejõuetu ning see oli tingitud Toomase poolt osaühingu vara raiskamisest.

8.1.2. Subjektiivne koosseis

Subjektiivsest küljest eeldab antud koosseis tahtlust kõigi objektiivse koosseisu asjaolude suhtes. Võlgniku varalist seisundit kahjustava teo ja selle kohustustevastasuse eeldustele vastavate faktiliste asjaolude suhtes on nõutav vähemalt otsene tahtlus (§ 16 lg 3). See on Toomase puhul ka täidetud, kuna äriühingu raha enda tarbeks kulutamise ja seeläbi järelmaksude tasumata jätmisega teadis ta, et see kahjustab osaühingu varalist seisundit ja pidi seda vähemalt möönma. Samuti pidi ta vähemalt möönma neid asjaolusid, millest lähtudes on tema tegu võimalik õiguslikult hinnata kohustustevastasena. Kohustustevastasus on küll normatiivne koosseisutunnus ning selle puhul ei ole nõutav, et isik teaks täpset juriidilist tähendust, küll aga on vajalik, et ta mõistaks sellise tunnuse üldist sotsiaalset tähendust. Kaasuse asjaoludest nähtuvalt teadis Toomas, et osaühingu raha enda peale kulutamine ei ole õige ega kooskõlas äriühingu huvidega. Tagajärje ehk maksejõuetuse põhjustamise osas peab esinema vähemalt kaudne tahtlus. Toomase puhul on see ka täidetud, sest ta pidi aru saama, et pikemat aega äriühingu raha raiskamisel ja kohustuste täitamata jätmisel muutub äriühing lõpuks maksejõuetuks.

8.2. KarS § 384 lg-s 2 on sätestatud objektiivne koosseisuväline karistatavuseeldus, mis näeb ette, et KarS § 384 lg-s 1 ette nähtud teo eest karistatakse üksnes siis, kui kohus on kuulutanud välja võlgniku pankroti või lõpetanud pankrotimenetluse raugemise tõttu. See eeldus on täidetud kuna kaasuse asjaoludest nähtuvalt on kohus kuulutanud välja OÜ Ehitusmeister pankroti.

8.3. Õigusvastasust välistavad asjaolud puuduvad.

8.4. Süüd välistavad asjaolud puuduvad

Järeldus: Toomas vastutab OÜ Ehitusmeister maksejõuetuse põhjustamise eest KarS § 384 lg 1 järgi.

9. Toomase vastutus OÜ Ehitusmeister vara omastamises KarS § 201 lg 1 järgi 1,5p

9.1. Koosseis

9.1.1. Objektiivne koosseis

KarS §-s 201 sätestatud omastamine näeb ette vastuse valduses oleva võõra vallasasja või isikule usaldatud muu võõra vara ebaseaduslikult enda või kolmanda isiku kasuks pööramise eest. Kaasuse asjaolude pinnalt võib olla Toomas omastanud OÜ Ehitusmeister kontolt võetud sularaha 2000 eurot, väikebussi ja pööranud enda kasuks 7000 euro ulatuses osaühingu vara, mille kulutas osaühingu tegutsemise vältel enda peale.

Seega omastada saab vallasasja või usaldatud vara. Sõiduki ja sularaha puhul on tegemist vaieldamatult vallasasjaga sest neil on füüsiline vorm ja neid saab ära võtta ja viia. Need olid Toomase valduses. Osaühingu arveldusarvel oleva raha näol on tegemist usaldatud varaga, sest arvel oleva raha näol ei ole tegemist asjaga vaid konto omaniku varalise nõudega panga vastu kontol oleva summa ulatuses. Konto ja seal olevad rahalised vahendid olid Toomasele usaldatud seaduslikul alusel, kuna juhatuse liikmena oli tal pädevus äriühingu kontole ligi pääseda ja seal olevat raha käsutada.

Enda kasuks pööramist tuleb vaadelda kahe teona: a) asja või vara endale pidamine, millega kaasneb omaniku kestev ilmajätmine; b) omastamistahte manifesteerimine. Vallasasja enda kasuks pööramine on asja muutmine endale kuuluvaks. See võib muuhulgas väljenduda ka valduses oleva asja endale jätmises ja omaniku kestvalt sellest asjast ilmajätmises. Toomas otsustas selgelt äriühingu kontolt võetud raha ja sõidukit mitte üle anda pankrotihaldurile, vaid need endale jätta. Toomasele usaldatud vara – OÜ Ehitusmeister pangakontol oleva raha enda peale kulutamise näol on tegemist vara enda kasuks pööramisega kuna Toomas on jätnud äriühingu kestvalt ilma sellest varast, sest tagasimaksmise kavatsusi tal ei olnud.

KarS § 201 sätestatud kuriteo toimepanemise jaatamiseks peab valduses olev asi või usaldatud vara omastaja jaoks võõras. Juriidilisele isikule kuuluva vara osas tuleb arvestada, et § 201 kaitseb vara omaniku õigust vara käsutada. Seega ei ole tegemist omastamisega, kui tegu pannakse toime vara omaniku nõusolekul. Kui vara kuulub osaühingule, tuleb vara omaniku nõusoleku kindlakstegemisel arvestada, et juriidiline isik kui õiguslik fiktsioon ei saa ise millekski nõusolekut anda vaid temale tuleb omistada inimese antud nõusolek. Et osaühingu puhul on oluliste otsuste tegemine osanike pädevuses, tuleb osaühingu nõusoleku tuvastamisel vara käsutuseks lähtuda sellest, kas varakäsutusega on nõus ühingu osanikud. Kui osaühingul on vaid üks osanik, tuleb tema nõusolek varakäsutuseks omistada ka osaühingule. Kuna antud juhul oli Toomas OÜ Ehitusmeister ainuosanik, siis tema poolt äriühingu tegutsemise ajal osaühingu rahaliste vahendite enda tarbeks kulutamise puhul tuleb eeldada, et ta ainuosanikuna oli sellega nõus. Seega ei olnud see vara Toomase jaoks võõras ja 7000 euro eest kulutuste tegemist talle karistusõiguslikult KarS § 201 mõttes ette heita ei saa.

Küll aga saab omastamist ette heita OÜ Ehitusmeister kontolt välja võetud sularaha ja sõiduki osas. Nimelt peale pankroti väljakuulutamist moodustub võlgniku varast pankrotivara ja selle vara valitsemise õigus läheb üle pankrotihaldurile. Seega alates pankroti väljakuulutamisest ei saa enam eeldada, et ainuosaniku nõusolekut vara käsutamiseks saab võtta kui

äriühingu nõusolekut, sest sellise õigust tal enam polnud kuna varast oli moodustunud pankrotivara, mille käsutamise õigus on üksnes halduril. Seega sularaha ja sõiduki on Toomas enda kasuks pööranud ebaseaduslikult, sest haldur ei ole selleks nõusolekut andnud.

9.1.2. Subjektiivne koosseis

Subjektiivsest küljest eeldab koosseis tahtlust koosseisu asjaolude suhtes seega on süüteokoosseis täidetud, kui isik tegutseb vähemalt kaudse tahtlusega. Toomase puhul võib asuda seisukohale, et ta tegutses kavatsetusega KarS § 16 lg 2 mõttes kuna tema eesmärgiks oligi sularaha ja sõiduk endale jätta ja muuta need enda varaks.

9.2.Õigusvastasust välistavad asjaolud puuduvad

9.3. Süüd välistavad asjaolud puuduvad.

Järeldus: Toomas vastutab OÜ Ehitusmeister vara omastamise (sularaha 2000 eurot ja väikebuss Mercedes Benz) eest KarS § 201 lg 1 järgi.